

GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG THẨM ĐỊNH VÀ ĐÁNH GIÁ LUẬN ÁN TIẾN SĨ, LUẬN VĂN THẠC SĨ TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỂ DỤC THỂ THAO BẮC NINH

Nguyễn Văn Phúc*

Sau hơn hai mươi năm đào tạo sau đại học (1992 - 2018), Trường Đại học Thể dục thể thao Bắc Ninh đã đào tạo và cung cấp cho Ngành Thể dục thể thao (TDTT), Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch; Bộ Giáo dục và Đào tạo 22 Tiến sĩ và 1784 Thạc sĩ TDTT. Đại đa số Tiến sĩ và Thạc sĩ được đào tạo từ Trường Đại học TDTT Bắc Ninh sau khi tốt nghiệp đã phát huy tác dụng tốt trên phương diện công tác của mình, đóng góp tích cực vào công tác đào tạo, huấn luyện và quản lý TDTT. Hiện tại, Trường Đại học TDTT Bắc Ninh vẫn đang tiếp tục đào tạo 60 nghiên cứu sinh và 361 học viên cao học, trong đó đào tạo trình độ tiến sĩ có 02 lưu học sinh và đào tạo trình độ thạc sĩ có 13 lưu học sinh.

Trường Đại học TDTT Bắc Ninh là cơ sở đào tạo Sau đại học được hình thành sớm nhất trong các trường TDTT tại Việt Nam, có đội ngũ cán bộ khoa học chất lượng, hệ thống tài liệu phục vụ giảng dạy, học tập tương đối đầy đủ và toàn diện, hệ thống trang thiết bị phục vụ nghiên cứu hiện đại, đảm bảo chất lượng đào tạo sau đại học ngày càng được nâng cao. Tuy nhiên, để đáp ứng yêu cầu phát triển nguồn nhân lực có chất lượng cao, đáp ứng yêu cầu thực tiễn của Ngành TDTT, đòi hỏi cần có sự nỗ lực phấn đấu nhiều hơn nữa.

1. Quan điểm về thẩm định và đánh giá luận án, luận văn

Từ lý luận cũng như thực tiễn, muốn cho quá trình đào tạo Tiến sĩ và Thạc sĩ đạt hiệu quả cao, cần có sự kết hợp của nhiều yếu tố như: Chương trình đào tạo phải cập nhật từ thực tiễn, có tính liên thông, có tính phát triển và đặc biệt có tính chuyên sâu; cơ sở đào tạo cần có đội ngũ các nhà khoa học tâm huyết với nghề và có trình độ chuyên môn vững, có đủ cơ sở vật chất phục vụ

giảng dạy và nghiên cứu: Hệ thống giáo trình, tài liệu tham khảo, phương tiện thực hành, thực nghiệm, hệ thống thư viện hiện đại, kỹ thuật thẩm định, đánh giá đề tài luận án... Trong đó, hoạt động thẩm định và đánh giá luận án Tiến sĩ, luận văn Thạc sĩ đóng vai trò quyết định lớn nhất tới hiệu quả đào tạo sau đại học. Bởi vì, nghiên cứu sinh và học viên chỉ có thể được cấp bằng Tiến sĩ hoặc Thạc sĩ khi có đủ điều kiện để bảo vệ luận án và luận văn của mình trước Hội đồng khoa học và kết quả bảo vệ luận án, luận văn đảm bảo chất lượng, được Hội đồng khoa học đánh giá đạt yêu cầu trở lên.

Trước hết cần hiểu, thẩm định luận án, luận văn là hoạt động của người có thẩm quyền, nhằm xem xét những tiêu chí cơ bản của luận án, luận văn từ đó có căn cứ để xác định tính đủ điều kiện của luận án, luận văn và có quyết định chính xác xem luận án, luận văn đó có đủ điều kiện để đưa ra đánh giá được không. Việc thẩm định luận án, luận văn là những hoạt động được tiến hành trước khi Hội đồng chấm luận văn, luận án đánh giá, hoạt động này do các cá nhân tiến hành một cách độc lập hoặc do một tập thể tiến hành đồng thời ví dụ: Thẩm định về tên của đề tài, về kết cấu của đề tài, về hình thức của đề tài... có phù hợp chuyên ngành, mã ngành đào tạo không, hình thức luận án, luận văn đã đúng với quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo và cơ sở đào tạo hay chưa, nội dung luận án, luận văn về cơ bản có tính khoa học chưa, có sai với quan điểm, đường lối, chính sách, pháp luật không...

Đánh giá luận án, luận văn được hiểu là hoạt động của tập thể các nhà khoa học do người có thẩm quyền ký quyết định thành lập (thường gọi là Hội đồng chấm luận án, luận văn) tiến hành nghiên cứu, xem xét bản thảo luận án, luận văn

*PGS.TS, Hiệu trưởng Trường Đại học TDTT Bắc Ninh

PGS.TS. Nguyễn Văn Phúc,
Phó Hiệu trưởng, phụ trách
đào tạo Sau đại học chụp ảnh
lưu niệm cùng các NCS hoàn
thành chương trình học và đủ
tiêu chuẩn cấp bằng Tiến sĩ
năm 2018

và trực tiếp chứng kiến nghiên cứu sinh (NCS), học viên cao học trình bày kết quả nghiên cứu của mình trước Hội đồng, trên cơ sở đó có kết luận về giá trị của luận án, luận văn theo những tiêu chí đã được quy định. Kết quả đánh giá luận án, luận văn là căn cứ để cơ quan và người có thẩm quyền cấp bằng Tiến sĩ cho NCS và cấp bằng Thạc sĩ cho học viên cao học.

2. Những hạn chế trong việc thẩm định, đánh giá luận án, luận văn

Có thể thấy, việc đánh giá chính xác chất lượng các luận văn, luận án có vai trò rất lớn trong việc đảm bảo tiêu chuẩn cấp bằng cho người học.

Từ thực tế nhiều năm thẩm định luận văn, luận án tiến sĩ cũng như phụ trách công tác đào tạo sau đại học tại Trường Đại học TDTT Bắc Ninh, chúng tôi nhận thấy, việc thẩm định luận văn, luận án còn một số vấn đề hạn chế như:

Việc lựa chọn vấn đề nghiên cứu của các NCS và học viên cao học còn mang tính thụ động. Một phần không nhỏ các đề tài mà NCS và học viên cao học lựa chọn để nghiên cứu chủ yếu dựa vào hệ thống đề tài Thư viện đã thông kê từ trước, chưa năng động, tích cực, trăn trở tìm kiếm những đề tài mang tính thời sự từ cơ sở công tác.

Sau khi lựa chọn được hướng nghiên cứu, dưới sự hướng dẫn của các giáo viên chỉ đạo, các NCS đã xây dựng đề cương nghiên cứu và bảo vệ đề cương nghiên cứu trước Hội đồng thẩm định đề cương. Tuy nhiên, việc góp ý về

đề cương, định hướng nghiên cứu chưa sâu sát, chi tiết nên NCS còn gặp nhiều khó khăn trong quá trình tiến hành nghiên cứu.

Trong quá trình học viên và NCS tổ chức nghiên cứu, cơ sở đào tạo mới chỉ tổ chức kiểm tra tiến độ nghiên cứu của các NCS tiến sĩ, còn học viên cao học phải tới tận lúc hoàn thiện luận văn mới kiểm tra. Kiểm tra tiến độ nghiên cứu không chỉ là bước quan trọng giúp học viên đảm bảo tiến độ nghiên cứu, mà còn giúp học viên định hướng, điều chỉnh những vấn đề nghiên cứu phát sinh. Tuy nhiên, trong đào tạo cao học, vấn đề này chưa được tiến hành.

Việc bảo vệ luận án, luận văn vẫn còn bất cập, thể hiện ở chỗ một số thành viên Hội đồng đánh giá luận án, luận văn có chuyên môn chưa phù hợp với đề tài của NCS và học viên cao học, do đó, sự đánh giá chưa chính xác và chưa sâu sắc. Vấn đề cho điểm khi đánh giá luận án và luận văn vẫn còn dễ dãi, có tình trạng các ý kiến của phản biện và các thành viên Hội đồng tỏ ra chưa hài lòng, chưa đồng ý với những kết quả nghiên cứu của luận án, luận văn, thậm chí có những ý kiến phản đối gay gắt về tính phù hợp với chuyên ngành, mã ngành nhưng kết quả điểm vẫn cao, có tới 90% luận án Tiến sĩ và luận văn Thạc sĩ khi bảo vệ đều có điểm số và kết quả khá cao.

Kỹ năng bảo vệ luận án, luận văn trước Hội đồng còn yếu, học viên thiên về xu hướng đọc bản tóm tắt, chưa thể hiện được khả năng phân tích, khả năng hùng biện làm cho buổi bảo vệ tẻ

Buổi bảo vệ luận án tiến sĩ tại Trường Đại học TDTT Bắc Ninh

nhật, một số trường hợp báo cáo dài lê thê, có những trường hợp Chủ tịch Hội đồng phải nhắc nhở nhiều lần.

Nhà trường đã tổ chức các buổi sinh hoạt khoa học giúp các học viên tập báo cáo, các nhà khoa học trao đổi, góp ý để NCS hoàn thiện luận án trước khi tổ chức hội đồng cơ sở. Tuy nhiên, việc làm này mới chỉ được tiến hành với các NCS là cán bộ, giáo viên trong trường còn với các NCS ngoài trường, học viên cao học... thì chưa tổ chức.

Những tồn tại bất cập trên do nhiều nguyên nhân, theo chúng tôi có thể kể đến những nguyên nhân cơ bản sau đây:

Một là, khâu thẩm định luận án, luận văn trước khi quyết định cho phép NCS và học viên cao học đưa ra bảo vệ trước Hội đồng chưa thật sự thường xuyên và có chất lượng.

Số lượng học viên nhiều, trong khi đó số lượng cán bộ khoa học có đủ điều kiện chuyên môn, điều kiện về thời gian để hướng dẫn học viên làm luận án, luận văn còn ít, gây hiện tượng quá tải trong hướng dẫn.

Nhà trường chưa ban hành quy trình thẩm định luận án, luận văn trước khi cho phép bảo vệ cơ sở với NCS tiến sĩ, đặc biệt là đối với luận văn cao học, sau khi nhận quyết định làm luận văn cho đến lúc bảo vệ chỉ có người hướng dẫn làm việc với học viên, chưa có sự đóng góp ý kiến của các khoa chuyên ngành quản lý về chuyên môn.

Hai là, trong thời gian học tập, nghiên cứu

luận án, luận văn các NCS và học viên cao học chưa được trang bị kỹ năng Hội thảo, kỹ năng trình bày báo cáo khoa học. Do vậy, khi bảo vệ trước Hội đồng tỏ ra lúng túng và chưa tự tin.

Ba là, Ngành TDTT có nhiều cơ sở đào tạo sau đại học (Thạc sĩ và tiến sĩ), Nhà trường còn chưa có cơ chế kiểm duyệt cán bộ hướng dẫn về số lượng học viên cao học, NCS ở các cơ sở đào tạo sau đại học ngoài trường để đảm bảo số lượng học viên được hướng dẫn.

Bốn là, Nhà trường chưa thành lập được các hội đồng khoa học theo nhóm môn nhằm giúp đỡ học viên trong quá trình nghiên cứu; cũng chưa tiến hành các buổi sinh hoạt khoa học thường kỳ theo các nhóm ngành, tạo điều kiện thuận lợi cho các NCS, các nhà khoa học trao đổi học thuật, giúp đỡ NCS trong quá trình nghiên cứu.

3. Đề xuất giải pháp nâng cao chất lượng thẩm định và đánh giá luận án, luận văn

Để nâng cao hiệu quả công tác thẩm định và đánh giá luận án Tiến sĩ, luận văn Thạc sĩ nhằm đáp ứng yêu cầu đào tạo nguồn nhân lực cao cho Ngành TDTT, góp phần khẳng định vị thế của Nhà trường trong công tác đào tạo sau đại học, chúng tôi đề xuất một số giải pháp sau:

Thứ nhất: Giải pháp giúp học viên và NCS nâng cao chất lượng luận văn, luận án trong tiến trình nghiên cứu

1. Trường Đại học TDTT Bắc Ninh cần thành lập Hội đồng chuyên gia theo các nhóm môn với mục đích giúp đỡ NCS, học viên cao học trong quá trình học tập, nghiên cứu, triển khai viết và hoàn thiện luận văn, luận án.

2. Tổ chức sinh hoạt khoa học thường xuyên cho cả NCS trong và ngoài trường trước khi bảo vệ luận án cấp cơ sở. Việc làm này vừa giúp các NCS nhận được sự đóng góp ý kiến của các nhà khoa học với mục đích hoàn thiện luận án, giúp cho các NCS rèn luyện kỹ năng bảo vệ luận văn, luận án, đồng thời giúp các học viên, NCS đang tiến hành công trình nghiên cứu cập nhật kết quả

LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN THỂ DỤC THỂ THAO

nghiên cứu của các công trình khoa học trước đó, rút kinh nghiệm từ các ý kiến nhận xét, đóng góp của các nhà khoa học, tháo gỡ các vướng mắc phát sinh trong quá trình triển khai nghiên cứu.

3. Tổ chức thường xuyên các buổi sinh hoạt khoa học Ngành. Việc làm này giúp các nhà khoa học trong ngành trao đổi về các vấn đề khoa học nổi bật, các công cụ, phương pháp, định hướng nghiên cứu mới, cập nhật, triển khai và phổ biến các công trình KH&CN của Ngành.

Thứ hai: Giải pháp giúp nâng cao chất lượng luận văn, luận án trước khi bảo vệ

1. Phòng Đào tạo, Quản lý khoa học và Hợp tác quốc tế cần nghiên cứu soạn thảo quy trình thẩm định đề tài nghiên cứu của NCS và học viên cao học trước khi đưa ra bảo vệ tại Hội đồng đánh giá.

2. Ứng dụng phần mềm kiểm tra trùng lặp với các luận văn, luận án đã công bố để xét điều kiện được tiến hành bảo vệ luận văn, luận án. Việc làm này giúp chống sao chép kết quả nghiên cứu của các công trình KHCN đã công bố, giúp học viên, NCS tập trung đầu tư nhiều hơn vào luận văn, luận án nghiên cứu của mình.

Thứ ba: Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác quản lý giáo viên hướng dẫn

1. Cơ sở đào tạo tiến hành quản lý cán bộ hướng dẫn, đảm bảo đủ điều kiện theo thông tư Số: 08/2017/TT-BGDĐT ngày 04 tháng 4 năm 2017 của Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành Quy chế tuyển sinh và đào tạo trình độ tiến sĩ.

2. Có cơ chế liên thông giữa các cơ sở đào tạo sau đại học Ngành TĐTT trong nước để đảm bảo các cán bộ hướng dẫn chỉ hướng dẫn đủ số lượng theo quy định hiện hành (tính tổng trong tất cả các cơ sở đào tạo sau đại học Ngành TĐTT).

3. Có cơ chế đảm bảo cán bộ hướng dẫn khoa học là cầu nối giữa học viên, NCS và cơ sở đào tạo. Cán bộ hướng dẫn khoa học thường xuyên giám sát và báo cáo cơ sở đào tạo về tiến độ của người học, cũng như chất lượng của luận văn, luận án trước khi được bảo vệ.

Thứ tư: Giải pháp nâng cao hiệu quả thẩm định đánh giá luận văn, luận án

1. Nâng cao chất lượng đánh giá luận án Tiến sĩ, luận văn Thạc sĩ của Hội đồng đánh giá theo hướng nghiêm túc, sâu sắc, công bằng. Muốn

vậy, cần quan tâm nhiều đến vấn đề thành lập Hội đồng, cần lựa chọn các thành viên Hội đồng có bằng cấp Tiến sĩ phù hợp với nội dung luận án, luận văn, có khả năng am hiểu sâu sắc những vấn đề đề tài nghiên cứu, không nên đưa vào Hội đồng những người trái chuyên môn.

2. Kết luận kết quả luận án, luận văn sau khi bảo vệ cần phù hợp và tương xứng với sự nhận xét, đánh giá của các thành viên Hội đồng, cần mạnh dạn không công nhận kết quả đối với những luận án, luận văn không đảm bảo chất lượng. Tăng cường và có chế độ kiểm tra lại kết quả sửa chữa, hoàn thiện luận văn, luận án của học viên, NCS sau khi bảo vệ.

3. Đối với học viên, NCS khi báo cáo kết quả đề tài, luận án yêu cầu thoát ly tài liệu đã chuẩn bị, nghiêm cấm tình trạng xin câu hỏi của các thành viên Hội đồng để chuẩn bị trước.

4. Để giảm tải cho việc bảo vệ luận án, luận văn nên thành lập nhiều Hội đồng đánh giá, mỗi Hội đồng sẽ đảm nhiệm đánh giá một nhóm luận văn có nội dung chuyên môn gần, Chủ tịch Hội đồng có thể lựa chọn trong số các nhà khoa học có học hàm, học vị và có năng lực chuyên môn sâu phù hợp với nhóm đề tài cần đánh giá.

Vấn đề thẩm định, đánh giá luận án, luận văn cần được chú trọng, được coi là hoạt động đặc biệt quan trọng và mang tính quyết định, phải đổi mới sâu sắc và hiệu quả hoạt động này.

Làm tốt công tác thẩm định, đánh giá luận án, luận văn góp phần quan trọng nâng cao chất lượng của các luận án Tiến sĩ và các luận văn Thạc sĩ, làm cho những luận án, luận văn thực sự là những sản phẩm khoa học, thể hiện sự đầu tư công sức, thời gian của học viên, thể hiện sự nghiên cứu khoa học nghiêm túc.

Như vậy, khi học viên được nhận bằng Tiến sĩ hoặc Thạc sĩ họ mới thấy hết được giá trị đích thực của hoạt động nghiên cứu khoa học TĐTT, và những luận án Tiến sĩ, luận văn Thạc sĩ mới trở thành những tài liệu vừa có ý nghĩa về mặt lý luận khoa học vừa có ý nghĩa thực tiễn góp phần phát triển sự nghiệp TĐTT nước ta.●